HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

חוץ לתחום אסורין. לא שמעתי טעם מקובל בדבר דאי משום מוקצה אמאי מותר לישראל אחר ואי משום שנעשה בו איסור בשבילו א"כ לישראל אחר נמי אסור דנכרי שהדליק את האור בשבת תנן (שבת דף קכב.) אם בשביל ישראל אסור ולא חלקו בינו לחברו וי"ל דגבי איסור תחומין דרבנן לא אחמור כולי האי ודיין אם אסרוהו על זה [1] (טעם אחר נראה לי מחוץ לתחום אסורין גזירה שמא ישלח בשבילו והבא בשביל זה מותר לאחר דליכא למגזר בה שאינו מכירו): **הסובר אמת המים.** קותמה שלא יכנסו בה דגים מבחוץ משתשך ואת אלה הכין והזמין על ידי מעשה זה: **בפרדס.** מקום המשתמר ואין הולך יונא שאינו יכול לברוח וקל לגודו ואינו צריך זמון דהא הכא מפני שהיא סתומה ואין יכולין לצאת קרי להו מוכנים ולקמיה פריך דזמון גדול הוא זה שעושה מעשה לשם הזמנה: **מדברי רבינו.** רב דשלשתן רב הונא ורב חסדא ורב נחמן דקרי ליה לרב חסדא חברין תלמידים של רב הוו: **נפל חברין.** רב חסדא: **ברברבתא.** נכנס לאשו למחלוקות גדולות שירבו עליו בזאת. ולקמיה מסיים קושיא אלא מפסקא מלתא באיכא לאמרי דמחלפי רב חסדא ברבה בר רב הונא: **נפל בר חברין.** רב הונא חבריה הוה מתלמידיו של רב ורבה בריה קרי בר חברין: **ולפור דרור.** שזמנה מבעוד יום צריך לקשור בכנפיה להיות סימן לה: **ומלא לפני הקן שאסורין.** כדמתרלינן לה בפ"ק (דף י:) שהיו שני קנין וזימן את זו ולא זימן את זו ולמחר בא ומצא במזומנת ולא במקומן אלא בדף הבולט לפני הקן ובחברתה לא מצא כלום שאסורין דחיישינן שמא מקן שאינה מזומנת בא לכאן: **במה דברים אמורים.** דבעינן זמון: **לפור דרור.** קטנה היא והאם והבת שוות: **והמקושרים.** בכנפיהם סימן [2] הוא להם: **והמונעגעים.** מתתמול לשם זמון והוא מכירן: **בגפים ובגורות.** ובכל מקום שאינו מחובר: **מוסרים.** בי"ט: **והמקושרים והמונעגעים.** המנתלים בכל מקום אף בחול אסורין למוצאן משום גזל שהראשון שקשרן או נענען קנאן בהגבהתם שהפקר נקנה בהגבהה [3]: **בה.** בולד אינו צריך זמון שאינה יכולה לברוח ודעתיה עליה אבל אמה שהיא גדולה צריכה זימון: **בדידה.** בולד: **בסמוכה לעיר.** ידע בה ודעתיה עליה: **מתני' בהמה מסוכנת.** שהוא ירא שתמות ואינו צריך לה שכבר סעד סעודתו אלא מחמת הפסדו הוא שוחט: **לא ישחוט אא"כ.** יודע שיש שהות ביום לאכול כזית אלי הימנה: **מביא טביחתה.** שהוא מזומן ומופשט מעורו ועומד: **לא יביאנה במוט ובמוטה.** בשני בני אדם משום דאשוש מלתא היא ומזלזל בי"ט: **גמ' הפשט ונתות.** פי' הכתוב בעולה שהיא אכילת גבוה וה"ה יש ללמוד לקנסים באכילת הדיוט: **מאי קמ"ל.** דרך ארץ אי איסור ולמימר דאסור לאכול ממנה עד שיתמתה שמא ימלא לה סימן טרפה בסתר והחזיק לנו הבהמות בספק טרפות אף קודם שראה בהן טרפות: **לאפוקי מדרב הונא דאמר בהמה בחייה בחזקת איסור.** אבר מן החי עומדת. ונפקא מינה שאם אירע ספק בשחיטתה נעמידנה על בריאתה אי בבני מעיס ויש לתלותו לאחר שחיטה ולהכשיר ובקודם שחיטה ולאסור הנעמידנה על חזקתה שהיתה בה קודם שנמצא בה ספק זה ומותרת עד שיודע לך אמת שהיא טרפה: **מביא טביחתה ממש.** קודם הפשט: **שטובחת אכילתה.** מבני מעיה שהמאכל מתחתן ומתעכל שם:

הבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר. תימה מה טעם זה אי הוי מוקצה אפילו לישראל אחר אסור ואי אסור לישראל לאשון בשביל שנעשה בהן איסור בשבילו אם כן לישראל אחר נמי אסורין כדאמרי' (שבת דף קכב.) נכרי שהדליק הגר אם בשביל ישראל אסור ולכאן חלוק בין אותו ישראל לישראל אחר ותירץ רש"י דשמא גבי איסור תחומין דליכא אסורא אלא מדרבנן לא אחמור כולי האי [4] ודי אי אסרינן על זה שהובאו בשבילו: [5]

המקושרין אסורים בב"מ מפני גזל.

פרש"י שהראשון קנה אותן בהגבהה ולא נהירא דלא פ"ש דאין כאן הגבהה [6] אלא כדאמרי' [7] דהבטה קונה בהפקר [8] הואיל ומתעסק הוא בהן קנא: **כאן** בשדה הסמוכה וכו'. תימה אמאי לא משני [9] לעיל כן וי"ל אמורא היה לו לפרש דבריו והואיל ולא פירש מיירי בין בסמוכה [10] וכו': **בחזקת** איסור עומדת. פרש"י בחזקת איסור אבר מן החי ולא נהירא דאם כן למה לי עד שיודע במה נשחטה כיון דחזינא שמתה א"כ לא שייך בה איסור אבר מן החי דאיסור אבר מן החי לא שייך אלא מחיים לכן נ"ל דחזקת איסור ר"ל בחזקת שלא נשחטה עד שיודע לך וכו' ומשום איסור שאינה זבוחה דרחמנא אמר [11] תזבח ואכלת שחוט ואכול וזבח ניחא אפילו למ"ד [12] בהמה בחייה לאו לאכרים עומדת: [13]

אורח

בבמה מסוכנת. וכולה לשחטה ביו"ט שלא תמות ויפסידנה (פסחים מו:). לאכול ממנה כזית צלי. זהו קל שבנפשות. שיהא שהות ביום כדי להפשיט ולמתוך כזית ולצלות ולאכול, ואי איכא שהות כי האי שרי ואע"ג דלא אכיל מינה (פסחים מו:). **בהמה בחייה בחזקת איסור** עומדת. שהרי אסורה משום אבר מן החי, הלכך אם עולה בספק בשחיטתה ובאת להעמידה על חזקתה, שהרי בכל ספק אתה אומר העמד דבר על חזקתו שהיא מתמלא, שאינך יכול להוציאה ממנה על ידי ספק, ממלא אומר שבהמה זו אסורה, שהרי בחזקת איסור היתה מתלה ומספק אתה בא להתירה שמא נשחטה כראוי, אל תתירנה מספק עד שיודע לך שנשחטה כראוי (חולין ט.).

מוסף תוספות

א. משום דהו"ל איסור דאינו שוה בכל, דלהאי הוי בתוך התחום ולהאי חוץ לתחום וכיון שכן והו"ל נמי איסור דרבנן אקילי בה. הרא"ש. וכעי"ז בדשב"א שבת קנא. ד"ה ואיכא לזיקנן. ב. ואף על גב דלא הגביהן אלא שקשרן קשר בעלמא משום דהבטה בהפקר קניא. שיטה. ג. רב הונא לעיל כף. תר"פ. ד. אבל הכא פריך מברייתא לבריתא. סס. ה. (דברים יב, טו) תזבח ואכלת, זבוחה אכול, שאינה זבוחה לא תיכול. סס.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה המקושרין וכו' כאן הגבהה. נ"ב כלומר דמשום דינענוע לאו הגבהה היא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' אמר ר"נ וכו' התם לא קא עביד מעשה. נ"ב עי' שיטה מקובצת ופ"י:

הגהות מהר"י לנדא

א) תוס' ד"ה המקושרין וכו' דהבטה קונה בהפקר. בס"א כתוב דתבטה והוא טעות סופר:

מוסף רש"י

בבמה מסוכנת. וכולה לשחטה ביו"ט שלא תמות ויפסידנה (פסחים מו:). לאכול ממנה כזית צלי. זהו קל שבנפשות, שיהא שהות ביום כדי להפשיט ולמתוך כזית וצלות ולאכול, ואי איכא שהות כי האי שרי ואע"ג דלא אכיל מינה (פסחים מו:). **בהמה בחייה בחזקת איסור** עומדת. שהרי אסורה משום אבר מן החי, הלכך אם עולה בספק בשחיטתה ובאת להעמידה על חזקתה, שהרי בכל ספק אתה אומר העמד דבר על חזקתו שהיא מתמלא, שאינך יכול להוציאה ממנה על ידי ספק, ממלא אומר שבהמה זו אסורה, שהרי בחזקת איסור היתה מתלה ומספק אתה בא להתירה שמא נשחטה כראוי, אל תתירנה מספק עד שיודע לך שנשחטה כראוי (חולין ט.).

מוסף תוספות

א. משום דהו"ל איסור דאינו שוה בכל, דלהאי הוי בתוך התחום ולהאי חוץ לתחום וכיון שכן והו"ל נמי איסור דרבנן אקילי בה. הרא"ש. וכעי"ז בדשב"א שבת קנא. ד"ה ואיכא לזיקנן. ב. ואף על גב דלא הגביהן אלא שקשרן קשר בעלמא משום דהבטה בהפקר קניא. שיטה. ג. רב הונא לעיל כף. תר"פ. ד. אבל הכא פריך מברייתא לבריתא. סס. ה. (דברים יב, טו) תזבח ואכלת, זבוחה אכול, שאינה זבוחה לא תיכול. סס.

רבינו חננאל

אמר רבה בר רב הונא אמר רב הסוכר אמת המים מערב יו"ט ולמחר השכים ומצא בה דגים מותרין. ואמר רב חסדא מדברי רבינו נלמד חיה שקננתה בפרדס אינה צריכה זימון, פירוש הבנים שלה הקטנים השרויין בקן מוכנים הן, לפיכך אין צריך זימון. אמר רב נחמן נפל חברין בברברבתא, דהוא רב חסדא. בר חברין, רבה בר רב הונא, דרב הונא ורב חסדא חברים היו לרב נחמן, והיה קורא לרב הונא, הונא חברין. פירוש ברברבתא, כלומר בקושיות. **התם** בהסוכר אמת המים עשה מעשה, וכאילו זימן אותן הדגים בידים, הכא גבי חיה שקננתה בפרדס לא עשה מעשה כלום. ועוד התניא עדות מפי שמעיה ואבטליון, חיה שקננתה בפרדס צריכה זימון, וצפור דרור צריך לקשור בכנפיה, כדי שלא תחליף באמה, ואיך תפרש דלא בעיא זימון. והתניא ר' שמעון בן אלעזר מודין ב"ש וב"ה על שזימן בתוך הקן ומצא לפני הקן שאסורים, בד"א ביוני שובך וביוני עלייה וצפרים שקיננו בטפיחין ובבורות, אבל אורזין ותרנגולים ויוני הרדסיות מותרין שהן ברשות אדם, חיה שקננתה בפרדס מותר, ואינה צריכה זימון, וצפור דרור שאינה מקבלת מרות צריך לקשור בכנפיה שלא תחליף באמה, והמקשר והמנענע בבורות בטפיחין בשיחין ובמערות מותרין,

רבינו חננאל

ובאילנות אסורין, גזירה שמא יעלה ויתלוש, המקושרים והמנועגעים בכל מקום אסורין משום גזל. **ופרקינן** לא קשיא, הא דתניא אינה צריכה זימון, בפרדס הסמוך לעיר, משום דחזו לה כל יומא ודעתיה עילויה, והא דתניא צריכה זימון, בפרדס שאינו סמוך לעיר, אי זימן אין, ואי לא לא, דאסורי מסח דעתיה מינה. וחיי מילי בבת הקטנה, אבל באם צידה מעלייתא בעיא. **מתני'** בהמה מסוכנת כו'. פירוש כגון גוססת, וזהו האמור בשר כוס כוס, כלומר שחוט מהר קודם שתמות, לא ישחוט אותה ביו"ט, אלא אם נשאר שהות ביום כדי שיאכל הימנה כזית צלי מבעוד יום, ר' עקיבא אומר אפילו כזית חי מבית טביחתה. אמר רמי בר אבא כתיב בתורה והמשיט את העולה וגו', למדה תורה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר אלא אחר הפשט וניתוח, כשם שאין מקריבין העולה למזבח אלא אחר הפשט ונתות. ואסיק' הני מילי לענין מוסר ודרך ארץ, כדתניא לא יאכל אדם שום ובצל מראשו שנראה רעבתן אלא מעלין, כיוצא בו כו', אבל איסורא ליכא, כדרב הונא דאמר בהמה שנשחטה כהלכתה בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך שנטרפה ובמה נטרפה, והאוכל ממנה אין בו איסור, ור' עקיבא קאי כוותיה, דתנן ר"ע אומר אפילו כזית חי מבית טביחתה, ואוקימנא כדתני ר' חייא מבית טביחתה ממש, כלומר קודם הפשט וניתוח. וזה שאמר מקום שטובחת אכילתה, כלומר [14] מעדא והוא אחר הפשט וניתוח ונדחו דבריו. ועלתה השמועה מקום טביחתה ממש.

---

[1] בעבור ענך טבח אינא שמעבלא את המאכל היינו בבני מעיין שנבדקה כבר ע"ש.